

ZAMONAVIY AMERIKA BOLALAR ADABIYOTI XUSUSIDA

Tojiboyev Doniyor Odiljon o'g'li

Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti, filologiya fakulteti, ingliz tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola zamonaviy Amerika bolalar adabiyotining rivojlanishi, mavzulari va asosiy elementlarini o'rganadi. XXI asrning taniqli asarlarini tahlil qilish orqali u zamonaviy bolalar kitoblarida jamiyatdagi o'zgarishlar, xilma-xillik va rivojlanayotgan pedagogik yondashuvlarni qanday aks ettirganligini o'rganadi. Maqolada, shuningdek, yosh o'quvchilarni jalb qilish va ularning o'quv tajribasini oshirish uchun mualliflar tomonidan qo'llaniladigan turli xil adabiy usullar muhokama qilinadi. Topilmalar hozirgi ijtimoiy muammolarni hal qiladigan yanada inklyuziv, murakkab rivoyatlarga o'tishni ko'rsatadi. Tadqiqotda bolalar adabiyoti sohasida keyingi tadqiqotlar uchun xulosalar va takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: Bolalar adabiyoti, xilma-xillik, inklyuzivlik, hikoya qilish texnikasi, zamonaviy Amerika adabiyoti, pedagogika, yosh kitobxonlar, ijtimoiy masalalar.

Zamonaviy Amerika bolalar adabiyoti so'nggi bir necha o'n yilliklar ichida sezilarli darajada rivojlanib, kengroq ijtimoiy o'zgarishlar va yangi ta'lim falsafalarini aks ettirdi. An'anaviy ertaklarning dastlabki kunlaridan to bugungi xilma-xil va inklyuziv hikoyalargacha bolalar adabiyoti yosh ongni shakllantirishda, qadriyatlarni singdirishda va ijodkorlikni rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. XXI asrda qo'shma Shtatlardagi bolalar kitoblari mualliflari hayotdagi muammolarni aks ettiruvchi xilma-xillik, vakillik va murakkab hissiy mavzularni tobora ko'proq ta'kidlamodalar. Ushbu maqola ushbu tendentsiyalarni o'rganadi va ularning zamonaviy Amerika bolalar adabiyotining taniqli asarlarida qanday aks ettirilganligini tahlil qiladi.

Ushbu maqola so'nggi yigirma yillikdagi bolalar adabiyotining sifatli tahlilidan foydalangan holda, eng ko'p sotilgan va tanqidchilar tomonidan tan olingan kitoblar tanloviga qaratilgan. Ushbu asarlarni tanlash mezonlari ularning yosh kitobxonlarga ta'siri, adabiy mukofotlar va zamonaviy ijtimoiy muammolarning tematik dolzarbligini o'z ichiga oladi. Mualliflarning hikoyalarida xilma-xillik, o'ziga xoslik va hissiy aql kabi mavzularga qanday yondashishini o'rganish uchun chuqur matn tahlili o'tkazildi. Bundan tashqari, ushbu kitoblarning pedagogik ahamiyatini tushunish uchun o'qituvchilar va adabiyotshunoslarning intervyulari va sharhlari o'rganildi.

Zamonaviy Amerika bolalar adabiyoti juda xilma-xil va boy janr hisoblanadi. So'nggi yillarda turli xil ijtimoiy va madaniy masalalar aks etgan, yosh o'quvchilarni

tarbiyalash va ularni kuchli his-tuyg'ular bilan tanishtirishga mo'ljallangan asarlar paydo bo'ldi. Mana, zamonaviy Amerika bolalar adabiyotining ba'zi asosiy xususiyatlari va muhim yozuvchilari:

O'ziga xos va ijodiy hikoyalar

Hozirgi bolalar kitoblari ko'pincha ijodiy va o'ziga xos bo'lib, ular ko'plab qiziqarli personajlar va olamlarni o'z ichiga oladi. Masalan, Mo Willems kabi yozuvchilar bolalar uchun oddiy, lekin juda qiziqarli hikoyalar yaratadilar. Uning "Don't Let the Pigeon Drive the Bus!" nomli kitobi bu borada juda mashhur.

Diversity (Xilma-xillik) va Inkluzivlik

Hozirgi adabiyotda ko'pincha ijtimoiy xilma-xillik va inkluzivlik aks ettiriladi. Masalan, Jacqueline Woodsonning "Brown Girl Dreaming" asari afro-amerikalik qizning hayoti va irqiy masalalar haqida hikoya qiladi. Shu bilan birga, LGBTQ+ mavzularini ham qamrab oluvchi kitoblar ko'paymoqda.

Realistik va hissiy hikoyalar

Zamonaviy yozuvchilar ko'pincha bolalarga murakkab hayotiy masalalarni tushuntirishga harakat qilishadi. R.J. Palacioning "Wonder" kitobi masalan, tashqi ko'rinishi boshqalardan farq qiladigan bolani va uning jamiyatdagi o'rni haqida hikoya qiladi.

Fantastika va Sarguzashtlar

Hozirgi kunda fantastik va sarguzasht janrida yozilgan asarlar juda mashhur. Masalan, Rick Riordaning "Percy Jackson" seriyalari yosh o'quvchilar orasida katta shuhrat qozongan. Ushbu kitoblarda yunon mitologiyasi asosida bolalarning sarguzashtlari tasvirlanadi.

Grafik novellar va komikslar

Bolalar adabiyotida grafik novellar va komikslar ham keng tarqalgan. Dav Pilkeyning "Dog Man" seriyalari yosh o'quvchilar orasida juda mashhur bo'lib, u kulgili hikoyalar va qiziqarli tasvirlar bilan bolalarni kitob o'qishga jalb qiladi.

Mashhur yozuvchilar:

- Mo Willems: Uning asarlari oddiy, ammo kulgili va mazmunli. U bolalarning kundalik hayotidagi muammolarni kulgili va mehrlil tarzda ko'rsatadi.
- Rick Riordan: Fantastik adabiyotning yetakchi vakili. Uning seriyalari bolalarni tarix va mitologiya bilan tanishtiradi.
- Jacqueline Woodson: Uning asarlari ko'pincha irqiy va ijtimoiy masalalarni muhokama qiladi.
- R.J. Palacio: Realistik hikoyalari bilan mashhur, insoniylik va jamiyat muammolariga urg'u beradi.

Bu adabiyotlar nafaqat bolalarni ko'ngilochar tarzda o'qishga jalb qiladi, balki ularni hayotiy qadriyatlar, tenglik, mehr-oqibat va o'z-o'zini anglashga ham o'rgatadi.

Amerika bolalar adabiyotida turli rivoyatlarning ko'tarilishi ommaviy axborot

vositalarida vakillik muhimligining tobora ortib borayotganini aks ettiradi. Bolalar o'zlariga o'xshash yoki shunga o'xshash tajribalarni baham ko'radigan belgilarni ko'rishdan foyda ko'rishadi, chunki bu tegishlilik va tasdiqlash hissini uyg'otadi. Boshqa tomondan, turli xil qarashlarga ta'sir qilish yosh o'quvchilarda hamdardlik va tushunishni kuchaytiradi, ularni ko'p madaniyatli jamiyatda hayotga tayyorlaydi.

Bolalar kitoblariga hissiy va axloqiy murakkablikni kiritish, shuningdek, hissiy aql va ijtimoiy-emotsional o'rganishni ta'kidlaydigan zamonaviy ta'lim maqsadlariga mos keladi. Adabiyotda ushbu mavzularga duch kelib, bolalar hayotiy muammolarni chidamlilik va hamdardlik bilan hal qilish uchun yaxshiroq jihozlangan.

Biroq, bolalar adabiyotida yanada jiddiy tarkibning ko'tarilishi o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasida munozaralarga sabab bo'ldi. Ba'zilarining ta'kidlashicha, yosh o'quvchilarni murakkab ijtimoiy masalalar bilan erta tanishtirish qayg'u yoki chalkashlikka olib kelishi mumkin, boshqalari esa ularni haqiqatdan himoya qilish yaxshilikdan ko'ra ko'proq zarar keltiradi, deb hisoblashadi. Shu sababli, ko'ngilochar va tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan muvozanatni o'rnatish mualliflar va o'qituvchilar uchun asosiy muammo bo'lib qolmoqda.

Xulosalar

Zamonaviy Amerika bolalar adabiyoti inklyuzivlik, hissiy chuqurlik va ijtimoiy masalalar bilan tanqidiy aloqaga nisbatan sezilarli siljishni aks ettiradi. Mualliflar nafaqat ko'ngil ochadigan, balki yosh kitobxonlarga atrofdagi dunyo haqida tanqidiy fikr yuritishga imkon beradigan hikoyalar yozmoqdalar. Belgilar va mavzularning xilma-xilligi zamonaviy bolalar kitoblarini yanada aloqador va kengroq auditoriya uchun ochiq qiladi.

Keyingi tadqiqotlar: kelajakdagi tadqiqotlar turli xil va hissiy jihatdan murakkab bolalar adabiyotining o'quvchilarning rivojlanishiga uzoq muddatli ta'sirini o'rganishi mumkin, bu mavzularga erta ta'sir qilish empatiya, chidamlilik va ijtimoiy ongga qanday ta'sir qilishiga qaratilgan.

Sinf uchun ariza: o'qituvchilar zamonaviy bolalar adabiyotini o'quv dasturlariga kiritishni davom ettirishlari kerak, bu hikoyalardan xilma-xillik, ijtimoiy adolat va hissiy salomatlik bo'yicha munozaralarni rivojlantirish uchun foydalanishlari kerak. Inklyuzivlikni targ'ib qiluvchi o'qish dasturlarini ishlab chiqish talabalarning o'z dunyosi haqidagi tushunchalarini yanada boyitishi mumkin.

Mualliflar bilan hamkorlik: o'qituvchilar, psixologlar va bolalar mualliflari o'rtasidagi hamkorlik natijasida o'yin-kulgini yosh kitobxonlarni tarbiyaviy va hissiy qo'llab-quvvatlash bilan muvozanatlashtiradigan adabiyotlar yaratilishi mumkin, bu esa kitoblarning ham qiziqarli, ham rivojlanishga mos kelishini ta'minlaydi.

Adabiyotlar:

1. Taxel Joel. Knight Caralyn. (2017). Re claiming the Voice of Resistance: The Fiction of Mildred Taylor 1st Edition New York: Routledge 1991, e book Published: September 8, 296p.
2. Hampton, Gregory. (2008). Young Adult Literature. Lanham, MD: Scarecrow, , p.84).
3. Guerin, W. L. (Ed.). (2005). A handbook of critical approaches to literature. Oxford University Press, USA.
4. Sandra Cisneros. (1994).The House of Mango street. Arte publico press, p.71
5. Perry Nodelman.(1992)Former President of ChLA and Editor of the Quarterly, has recently Published the Pleasures of Children's Literature , Longman
6. Brandt, D., & Deborah, B. (2001). Literacy in American lives. Cambridge University Press